

สิ่งคุกคามจากการทำงานและภาวะสุขภาพของช่างเสริมสวย เขตพื้นที่อำเภอเมือง จังหวัดศรีสะเกษ
Occupational health hazard and health status among Hairdressers in Mueang district, Sisaket province

ชุตินา สาลีพันธ์^{1*} ติกาญจน์ ดาวเรือง² ศิริลักษณ์ ทักวงษ์ศรี²

¹คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยเฉลิมกาญจนา 99 หมู่ 6 โพธิ์ อำเภอ เมืองศรีสะเกษ 33000

²คณะสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยเฉลิมกาญจนา 99 หมู่ 6 โพธิ์ อำเภอ เมืองศรีสะเกษ 33000

Email: Chutikarn_nanny@hotmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยเชิงพรรณนา เพื่อศึกษาสิ่งคุกคามจากการทำงานและภาวะสุขภาพจากการทำงานของช่างเสริมสวย อำเภอเมือง จังหวัดศรีสะเกษ จำนวน 36 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลคือ แบบสอบถามด้านสิ่งคุกคามสุขภาพในการทำงาน และด้านภาวะสุขภาพของช่างเสริมสวย ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.74 และ 0.91 ตามลำดับ ใช้สถิติเชิงพรรณนาในการวิเคราะห์ข้อมูล

ผลการศึกษาพบว่า ช่างเสริมสวยทั้งหมดเป็นธุรกิจขนาดเล็ก ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง ร้อยละ 91.70 มีระยะเวลาในการทำงานอยู่ระหว่าง 8-9 ชั่วโมง/วัน ร้อยละ 80.60 มีประสบการณ์การทำงานน้อยกว่า 8 ปี ร้อยละ 61.10 มีอายุอยู่ระหว่าง 30-39 ปี ร้อยละ 47.23 มีโรคประจำตัว ร้อยละ 22.20 เคยได้รับการอบรมเกี่ยวกับความปลอดภัยในการทำงาน ร้อยละ 47.20 ช่างเสริมสวยสัมผัสสิ่งคุกคามสุขภาพระดับปานกลางด้านชีวภาพ และด้านกายภาพ ร้อยละ 100.00 และ 75.00 ตามลำดับ ระดับไม่ดีด้านจิตสังคม การยศาสตร์ และด้านเคมี ร้อยละ 80.00, 75.00 และ 50.00 ตามลำดับ ทำให้ช่างเสริมสวยมีภาวะสุขภาพอยู่ในระดับปานกลางและไม่ดี ร้อยละ 35.14 ช่างเสริมสวยทั้งหมดมีอาการปวดหลังส่วนบน แสบจมูก ร้อยละ 77.80 เมื่อยลำสายตา ร้อยละ 75.00 ผิวหนังแห้ง ร้อยละ 72.20 และปวดศีรษะ ร้อยละ 66.70 ตามลำดับ ดังนั้นหน่วยงานด้านสุขภาพควรให้ความสำคัญต่อการดูแลสุขภาพของช่างเสริมสวย โดยจัดให้มีการตรวจสุขภาพ และการสนับสนุนให้ใช้อุปกรณ์ป้องกันอันตรายส่วนบุคคล

คำสำคัญ: สิ่งคุกคามจากการทำงาน ภาวะสุขภาพ ช่างเสริมสวย

Abstract

A Descriptive research to study Occupational health hazard and health status by working of 36 Beautician in Mueang district, Sisaket province area using questionnaires covering personal characteristics, occupational health hazards and health status has the confidence value as 0.74 and 0.91 respectively related to risk. The data were analyzed using Descriptive statistics

The results of the study showed that all Beauticians are small businesses, most of them are female, 91.70%, working time is between 8-9 hours/day, 80.60%, less than 8 years of work experience, 61.10%, aged 30-39 years, 47.23%, have a medical condition, 22.20%. In training on occupational safety experience 47.20%. In Occupational health hazard part showed that Beauticians exposed to moderate biological health threats and physical, 100.00% and 75.00%, respectively. Poor level in Psychosocial, Ergonomics and Chemistry part as 80.00%, 75.00% and 50.00% respectively effect to moderate and bad health condition level as 35.14%. All of them had Upper back pain, burning nose, 77.80%, visual

fatigue, 75.00%, dry skin 72.20% and headache 66.70%, respectively. Therefore, Health coverage service should be focusing on beautician health care by Medical examination and supporting for personal protective equipment using.

Keywords: Occupational health hazard, Health status and Beautician

บทนำ

ปัจจุบันธุรกิจบริการแต่งผม เสริมสวยเป็นธุรกิจหนึ่งที่มีการขยายตัวอย่างรวดเร็ว เนื่องจากเป็นธุรกิจที่ไม่มีความซับซ้อน สามารถเปิดดำเนินการได้ง่าย ทุกพื้นที่ทั้งในชุมชน หมู่บ้าน และห้างร้านต่าง ๆ อีกทั้งยังสามารถสร้างรายได้อย่างต่อเนื่อง ทำให้ธุรกิจนี้ได้รับความสนใจจากนักลงทุนใหม่ที่ไม่มีความรู้ และไม่มีประสบการณ์ในด้านการทำผมมาก่อน โดยลักษณะธุรกิจแต่งผม เสริมสวย แบ่งได้ 3 ขนาด ขนาดเล็กหรือธุรกิจรายย่อย ร้อยละ 60.00 ธุรกิจขนาดกลาง ร้อยละ 30.00 และขนาดใหญ่ ร้อยละ 10.00 (กรมพัฒนาธุรกิจการค้า กระทรวงพาณิชย์, 2547) ลักษณะงานเป็นอาชีพอิสระ ส่วนใหญ่เป็นธุรกิจรายย่อยที่ไม่มีสัญญาการจ้างงาน จึงจัดเป็นอาชีพที่อยู่ในกลุ่มแรงงานนอกระบบกลุ่มหนึ่ง ที่ไม่ได้รับการคุ้มครองจากกฎหมายคุ้มครองแรงงานและไม่มีหลักประกันสังคมจากการทำงาน ทำให้ขาดหลักประกันในชีวิต ขาดโอกาสในเรื่องทรัพยากรและการสนับสนุนจากภาครัฐ รวมทั้งขาดความรู้ความเข้าใจในตัวตน สิทธิ กฎหมาย และสุขภาพความปลอดภัยในการทำงานที่พึงมีพึงได้ (หน่วยงานพัฒนาคุณภาพชีวิตแรงงาน, 2553)

ลักษณะการทำงานของช่างเสริมสวย เป็นการทำงานที่ครบวงจร ตั้งแต่การแต่งหน้า การทำเล็บ การแต่งผม สระ เป่าตัดและซอยผม รวมทั้งการตัด ย้อม และการยืดผมให้กับผู้บริการ จากการสำรวจด้านสุขภาพและสิ่งแวดล้อมของสถานบริการแต่งผม เสริมสวย โดยกระทรวงสาธารณสุข (2557) พบว่า ในด้านสุขภาพไม่มีการตรวจสุขภาพประจำปี ร้อยละ 56.58 ไม่หยุดปฏิบัติงานขณะเจ็บป่วย ร้อยละ 60.42 และไม่มีผ้าปิดปาก-ปิดจมูก ร้อยละ 39.58 ด้านสิ่งแวดล้อม มีการระบายอากาศที่ไม่เหมาะสม ร้อยละ 33.33 การประกอบอาชีพช่างเสริมสวยผู้ปฏิบัติงานต้องเผชิญกับปัจจัยเสี่ยงคุกคามด้านเคมี กายภาพ ชีวภาพ การยศาสตร์ และจิตสังคม โดยทั่วไปพบว่าผลิตภัณฑ์ต่าง ๆ ที่ใช้ในร้านเสริมสวยมีส่วนผสมของสารเคมีที่เป็นพิษ ร้อยละ 30.00 อาจมีผลให้เกิดอาการปวดศีรษะ มึนงง อาเจียน หรือวงเวียน โดยสารเคมีเหล่านี้

สามารถเข้าสู่ร่างกายได้ ทั้งทางผิวหนัง ทางเดินหายใจ และทางตา แล้วส่งผลกระทบต่อสุขภาพช่างเสริมสวยได้ (วันชัย สุธีวีระขจร, 2554) และจากการสำรวจข้อมูลเบื้องต้นสอบถามอาการตามการรับรู้ของช่างเสริมสวย (ย้อนหลัง 3 เดือน) ในเขตพื้นที่อำเภอเมือง จังหวัดศรีสะเกษ จำนวน 20 คน พบว่า เคยมีอาการทางระบบโครงร่างและกล้ามเนื้อ ร้อยละ 80.00 แสบจุกปวดศีรษะ ร้อยละ 75.00 แสบระคายเคืองตา ร้อยละ 60.00 และ คันผื่นแพ้ที่มือจากการสัมผัสสารเคมี ร้อยละ 50.00 ตามลำดับ

จากข้อมูลและปัญหาดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาสิ่งคุกคามและภาวะสุขภาพจากการทำงานของช่างเสริมสวย อำเภอเมือง จังหวัดศรีสะเกษ เพื่อลดผลกระทบต่อสุขภาพนำไปสู่ความปลอดภัยในการทำงานของผู้ที่ประกอบอาชีพช่างเสริมสวย ต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสิ่งคุกคามสุขภาพจากการทำงานของช่างเสริมสวย อำเภอเมือง จังหวัดศรีสะเกษ
2. เพื่อศึกษาภาวะสุขภาพของช่างเสริมสวย อำเภอเมือง จังหวัดศรีสะเกษ

ระเบียบวิธีวิจัย

การศึกษาครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงพรรณนา (Descriptive research) เพื่อศึกษาสิ่งคุกคามจากการทำงานและภาวะสุขภาพจากการทำงานของช่างเสริมสวย อำเภอเมือง จังหวัดศรีสะเกษ กลุ่มตัวอย่างคือ ช่างเสริมสวยที่ทำงานเป็นประจำ อำเภอเมือง จังหวัดศรีสะเกษ ได้คำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้สูตรการคำนวณขนาดตัวอย่างของแดเนียล (Daniel, 1998) เพื่อประมาณค่าสัดส่วนของประชากรขนาดเล็ก (ทราบจำนวนประชากร) และกำหนดระดับความเชื่อมั่นที่ 95% จำนวน 36 คน จากนั้นใช้การสุ่มแบบโควตา (Quota sampling) ทำได้โดยนำประชากรมาแบ่งเป็นกลุ่มย่อย แล้วเลือกตัวอย่างจากแต่ละกลุ่มตามสัดส่วนประชากร

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลประกอบด้วย 3 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลส่วนบุคคล ลักษณะแบบสอบถามแบบคำถามปลายเปิดและปลายปิด จำนวน 14 ข้อ ได้แก่ เพศ น้ำหนัก ส่วนสูง ดัชนีมวลกาย อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา ขนาดธุรกิจ รายได้ต่อเดือน ความพอเพียงของรายได้ ระยะเวลาในการทำงาน ประสบการณ์การทำงาน โรคประจำตัว การได้รับการอบรมเกี่ยวกับความปลอดภัยในการทำงาน

ส่วนที่ 2 แบบสอบถามข้อมูลด้านสิ่งคุกคาม สุขภาพจากการทำงานของช่างเสริมสวย ดัดแปลงมาจากแบบสอบถามของณัชชารี อนงค์รักษ์ (2559) โดยปรับปรุงให้เข้ากับบริบทของกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ศึกษา ได้แก่ สิ่งคุกคามทางกายภาพ สิ่งคุกคามทางเคมี สิ่งคุกคามทางชีวภาพ สิ่งคุกคามทางจิตวิทยาสังคม และสิ่งคุกคามทางการยศาสตร์ เกณฑ์การให้คะแนนแบบสอบถามสิ่งคุกคามจากการทำงาน เป็นคำถามปลายเปิด จำนวน 18 ข้อ เป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) 5 ตัวเลือก ดังนี้

ข้อคำถาม	คะแนน
สัมผัสเป็นประจำ (7 วัน/สัปดาห์)	5
สัมผัสบ่อยครั้ง (5-6 วัน/สัปดาห์)	4
สัมผัสบางครั้ง (3-4 วัน/สัปดาห์)	3
สัมผัสนาน ๆ ครั้ง (1-2 วัน/สัปดาห์)	2
ไม่เคยสัมผัส	1

ระดับสิ่งคุกคามในการทำงานแบ่งเป็น 3 ระดับ ดังนี้

ค่าคะแนนตั้งแต่ 1.00-2.33 หมายถึง การสัมผัสสิ่งคุกคามในการทำงานอยู่ในระดับดี

ค่าคะแนนตั้งแต่ 2.34-3.67 หมายถึง การสัมผัสสิ่งคุกคามในการทำงานอยู่ในระดับปานกลาง

ค่าคะแนนตั้งแต่ 3.68-5.00 หมายถึง การสัมผัสสิ่งคุกคามในการทำงานอยู่ในระดับไม่ดี

ส่วนที่ 3 แบบสอบถามข้อมูลภาวะสุขภาพจากการสัมผัสสิ่งคุกคามจากการทำงานของช่างเสริมสวย (ย้อนหลัง 3 เดือน) ได้แก่ อาการทางสายตา อาการทางผิวหนัง อาการทางระบบเดินหายใจ อาการทางระบบโครงร่างและกล้ามเนื้อ อาการทางระบบประสาท เป็นคำถามปลายปิดจำนวน 37 ข้อ

โดยมีข้อคำถามให้เลือกตอบ คือ มีอาการหรือไม่มีอาการ เกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้

มีอาการ 1 มีอาการภาวะสุขภาพจากการสัมผัสสิ่งคุกคามในการทำงานเป็นประจำ หรือ 7 วันต่อสัปดาห์

ไม่มีอาการ 0 ไม่มีอาการภาวะสุขภาพจากการสัมผัสสิ่งคุกคามในการทำงาน

วิธีเก็บรวบรวมข้อมูล

เก็บรวบรวมข้อมูลโดยการชี้แจงวัตถุประสงค์ของการเก็บข้อมูลให้แก่กลุ่มตัวอย่างทราบก่อน แล้วจึงอธิบายถึงการตอบแบบสอบถาม พร้อมทั้งแจกแบบสอบถาม และรอรับคืน

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) ค่าสถิติที่ใช้ได้แก่ จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่ามัธยฐาน และค่าพิสัย (ค่าต่ำสุด-ค่าสูงสุด)

ผลการศึกษา

ข้อมูลโดยแบ่งออกเป็น 3 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคล

ส่วนที่ 2 ข้อมูลด้านสิ่งคุกคามสุขภาพจากการทำงานของช่างเสริมสวย

ส่วนที่ 3 ภาวะสุขภาพจากการสัมผัสสิ่งคุกคามจากการทำงานของช่างเสริมสวย (ย้อนหลัง 3 เดือน) รายละเอียดผลการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคลของช่างเสริมสวย ได้แก่ เพศ น้ำหนัก ส่วนสูง ดัชนีมวลกาย อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา ขนาดธุรกิจ รายได้ต่อเดือน ความพอเพียงของรายได้ ระยะเวลาในการทำงาน ประสบการณ์การทำงาน โรคประจำตัว การได้รับการอบรมเกี่ยวกับความปลอดภัยในการทำงาน

ช่างเสริมสวยทั้งหมดเปิดเป็นธุรกิจขนาดเล็ก มีแก๊งค์ทำผมไม่เกิน 4 ตัว ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง ร้อยละ 91.70 และเพศชาย ร้อยละ 8.30 มีอายุอยู่ระหว่าง 30-39 ปี ร้อยละ 47.23 (เฉลี่ย 38.59±6.46 ปี) น้ำหนักอยู่ระหว่าง 50-60 กิโลกรัม ร้อยละ 58.33 (เฉลี่ย 59.61±7.43 กิโลกรัม) ส่วนสูงน้อยกว่า 160 เซนติเมตร ร้อยละ 55.56

(เฉลี่ย 159.78±5.19 เซนติเมตร) ดัชนีมวลกายอยู่ระหว่าง 18.50-22.90 กิโลกรัม/เมตร²(ปกติ) ร้อยละ 44.44 (เฉลี่ย 23.48±2.82 กิโลกรัม/เมตร²) สถานภาพโสด ร้อยละ 41.67 จบการศึกษาระดับมัธยมตอนปลาย/ปวช. ร้อยละ 41.67 รายได้ อยู่ระหว่าง 10,001-20,000 บาท/เดือน ร้อยละ 47.23 รายได้มีความเพียงพอ ร้อยละ 80.60 ระยะเวลาในการทำงานอยู่ระหว่าง 9-12 ชั่วโมง/วัน ร้อยละ 50.00 ประสบการณ์การทำงานน้อยกว่า 5 ปี ร้อยละ 33.33 ไม่มีโรคประจำตัว ร้อยละ 77.80 และมีโรคประจำตัว 22.20 ได้แก่ ความดันโลหิตสูง ร้อยละ 66.67 รองลงมาคือ ภูมิแพ้ ร้อยละ 25.00 และโลหิตจาง ร้อยละ 16.67 ไม่เคยการได้รับการอบรมเกี่ยวกับความปลอดภัยในการทำงาน ร้อยละ 52.80 และเคยการได้รับการเกี่ยวกับความปลอดภัยในการทำงาน ร้อยละ 47.20 ได้แก่ การสวมใส่อุปกรณ์ป้องกันอันตรายส่วนบุคคล ร้อยละ 94.12 รองลงมาคือ การทำงานเกี่ยวกับเครื่องมือและอุปกรณ์ ร้อยละ 70.59 และการใช้สารเคมีของผู้ประกอบอาชีพบริการแต่งผมเสริมสวย ร้อยละ 52.94 ตามลำดับ

ส่วนที่ 2 ข้อมูลด้านสิ่งคุกคามสุขภาพจากการทำงานของช่างเสริมสวย

ช่างเสริมสวยส่วนใหญ่มีการสัมผัสสิ่งคุกคามในการทำงานด้านกายภาพอยู่ในระดับปานกลาง ร้อยละ 75.00 และระดับไม่ดี ร้อยละ 25.00 (ได้รับความร้อนจากเครื่องไดร์ผมหรือรีดผม ทำให้ผิวหนังไหม้ ร้อน เป็นผื่นแดง ร้อยละ 44.40) การสัมผัสสิ่งคุกคามสุขภาพในการทำงานด้านเคมีอยู่ในระดับไม่ดี และปานกลาง ร้อยละ 50.00 (สัมผัสกับตัวทำละลายสารเคมี น้ำยาดัดผม น้ำยายืดผม น้ำยาย้อมผม ร้อยละ 55.60) การสัมผัสสิ่งคุกคามสุขภาพในการทำงานด้านชีวภาพอยู่ในระดับปานกลาง ร้อยละ 100.00 (การชำระล้างผมลูกค้ำ เป็นแหล่งของเชื้อโรค ร้อยละ 47.20) การสัมผัสสิ่งคุกคามสุขภาพในการทำงานด้านจิตสังคมอยู่ในระดับไม่ดี ร้อยละ 75.00 และระดับปานกลาง ร้อยละ 25.00 (มีการทำงานที่เร่งรีบ ร้อยละ 75.00 และทำงานโดยไม่มีช่วงเวลาหยุดพัก ร้อยละ 58.30) และการสัมผัสสิ่งคุกคามสุขภาพในการทำงานด้านการยศาสตร์อยู่ในระดับไม่ดี ร้อยละ 80.00 และปานกลาง ร้อยละ 20.00 (ทำงานที่ต้องยกแขนเหนือระดับไหล่ ร้อยละ 63.90 และมีการยืนทำงานเป็นเวลานานติดต่อกัน 4 ชั่วโมง ร้อยละ 47.20) ดังตารางที่ 1 และตารางที่ 2

ตารางที่ 1. สิ่งคุกคามสุขภาพในการทำงานของช่างเสริมสวย

สิ่งคุกคามสุขภาพในการทำงาน	\bar{x}	S.D.	ระดับ
ด้านกายภาพ			
ได้รับความร้อนจากเครื่องไดร์ผมหรือรีดผม ทำให้ผิวหนังไหม้ ร้อน เป็นผื่นแดง	4.06	1.15	ไม่ดี
ได้รับแสงสว่างไม่เพียงพอ ทำให้เกิดความเมื่อยล้าของสายตา	2.92	1.13	ปานกลาง
ทำงานบริเวณที่มีอากาศถ่ายเทไม่เพียงพอ ทำให้มีอาการอ่อนเพลีย หน้ามืด เนื่องจากการสัมผัสอากาศร้อนอบอ้าว	2.56	1.05	ปานกลาง
ด้านเคมี			
สัมผัสกับตัวทำละลายสารเคมีในการทำงาน เช่น น้ำยาดัดผม น้ำยายืดผม น้ำยาย้อมสีผม	3.89	0.89	ไม่ดี
มีการสัมผัสละอองฟองจากสเปรย์เครื่องสำอางแต่งผม	3.33	0.80	ปานกลาง
ได้รับกลิ่นของสารเคมีและน้ำยาต่าง ๆ ทำให้เกิดความรำคาญ	3.64	1.05	ปานกลาง
ด้านชีวภาพ			
ตัดผมลูกค้ำที่มีเหา	2.50	0.61	ปานกลาง

ตัดแต่งเล็บให้กับลูกค้าที่มีเชื้อรา	2.50	0.81	ปานกลาง
ทำงานชำระล้างผมลูกค้า เป็นแหล่งของเชื้อโรค	3.50	0.94	ปานกลาง
มีการทำงานที่เร่งรีบ	3.86	0.64	ไม่ดี
ทำงานที่มีขั้นตอนทำงานซับซ้อน	3.72	0.85	ไม่ดี
มีการทำงานเกินเวลาปกติ	3.92	0.81	ไม่ดี
ทำงานโดยไม่มีช่วงเวลาหยุดพัก	3.53	0.94	ปานกลาง
ด้านการยศาสตร์			
มีการใช้เครื่องมือได้รุ่มร่า ๆ เป็นเวลานานเวลานานติดต่อกัน 4 ชั่วโมง	4.00	1.15	ไม่ดี

ตารางที่ 1. สิ่งคุกคามสุขภาพในการทำงานของช่างเสริมสวย (ต่อ)

สิ่งคุกคามสุขภาพในการทำงาน	\bar{x}	S.D.	ระดับ
มีการยืนทำงานเป็นเวลานานติดต่อกัน 4 ชั่วโมง	4.28	0.74	ไม่ดี
มีการก้มหน้าทำงานเป็นเวลานาน	3.44	0.74	ปานกลาง
มีการเกร็งข้อมือเป็นเวลานาน	4.08	0.73	ไม่ดี
ทำงานที่ต้องยกแขนเหนือระดับไหล่	4.17	1.21	ไม่ดี

ตารางที่ 2. ระดับสิ่งคุกคามสุขภาพในการทำงานของช่างเสริมสวย

สิ่งคุกคามสุขภาพในการทำงาน	จำนวน	ร้อยละ
ด้านกายภาพ		
ระดับปานกลาง (คะแนนเฉลี่ย 2.34-3.67)	24	66.67
ระดับไม่ดี (คะแนนเฉลี่ย 3.68-5.00)	12	33.33
ด้านเคมี		
ระดับไม่ดี (คะแนนเฉลี่ย 3.68-5.00)	12	33.33
ระดับปานกลาง (คะแนนเฉลี่ย 2.34-3.67)	24	66.67
ด้านชีวภาพ		
ระดับปานกลาง (คะแนนเฉลี่ย 2.34-3.67)	36	100.00
ด้านจิตสังคม		
ระดับไม่ดี (คะแนนเฉลี่ย 3.68-5.00)	27	75.00
ระดับปานกลาง (คะแนนเฉลี่ย 2.34-3.67)	9	25.00
ด้านการยศาสตร์		
ระดับไม่ดี (คะแนนเฉลี่ย 3.68-5.00)	29	80.00
ระดับปานกลาง (คะแนนเฉลี่ย 2.34-3.67)	7	20.00

ส่วนที่ 3 ภาวะสุขภาพจากการสัมผัสสิ่งคุกคามจากการทำงานของช่างเสริมสวย (ย้อนหลัง 3 เดือน)

ช่างเสริมสวยมีภาวะสุขภาพอาการทางระบบสายตา (เมื่อยล้าสายตา ร้อยละ 75.00 และแสบตา ร้อยละ

61.10) ภาวะสุขภาพอาการทางผิวหนัง (ผิวหนังแห้ง ร้อยละ 72.20 และคันตามผิวหนัง ร้อยละ 52.80) ภาวะสุขภาพอาการระบบทางเดินหายใจ (อาการเหนื่อย ร้อยละ 83.30 และแสบจมูก ร้อยละ 77.80) ภาวะสุขภาพอาการทางระบบ

โครงร่างและกล้ามเนื้อ (ปวดหลังส่วนบน ร้อยละ 100.00 ปวดไหล่ ร้อยละ 97.20 และปวดมือ/ข้อมือ ร้อยละ 94.40) และภาวะสุขภาพอาการทางระบบประสาท (ปวดศีรษะ ร้อยละ 66.70)

อภิปรายผลการศึกษา

การศึกษาภาวะสุขภาพจากการทำงานของช่างเสริมสวย อำเภอเมือง จังหวัดศรีสะเกษ จำนวน 36 คน ผลการศึกษา พบว่า ช่างเสริมสวยสัมผัสสิ่งคุกคามสุขภาพในการทำงานปัจจัยด้านสิ่งคุกคาม ได้แก่ ด้านกายภาพ ได้รับความร้อนจากเครื่องไตรั่มหรือรีดผม ทำให้ผิวหนังไหม้ ร้อน เป็นผื่นแดง ร้อยละ 44.40 ด้านเคมี มีการสัมผัสกับตัวทำลายสารเคมีในการทำงาน เช่น น้ำยาตัดผม น้ำยายืดผม น้ำยาย้อมสีผม ร้อยละ 55.60 ด้านชีวภาพ มีการทำงานชำระล้างผมลูกค้าเป็นแหล่งของเชื้อโรค ร้อยละ 47.20 ด้านจิตสังคม มีการทำงานเกินเวลาปกติ ร้อยละ 52.80 ด้านการยศาสตร์ มีการทำงานที่ต้องยกแขนเหนือระดับไหล่ ร้อยละ 63.90 และมีการใช้ข้อมือไตรั่มซ้ำ ๆ เป็นเวลานานติดต่อกัน 4 ชั่วโมง/วัน ร้อยละ 41.76 และอาการทางด้านภาวะสุขภาพของ ช่างเสริมสวย ได้แก่ เมื่อยกล้ามเนื้อ ร้อยละ 75.00 แสบตา ร้อยละ 61.10 ผิวหนังแห้ง ร้อยละ 72.20 คันตามผิวหนัง ร้อยละ 52.80 อาการเหนื่อย ร้อยละ 83.30 แสบจมูก ร้อยละ 77.80 ปวดหลัง ส่วนบน ร้อยละ 100.00 ปวดไหล่ ร้อยละ 97.20 ปวดมือ/ข้อมือ ร้อยละ 94.40 ซึ่งสอดคล้องกับ รวีวรรณ เตชะรัก (2557) ได้ศึกษาภาวะสุขภาพตามความเสี่ยงจากการทำงานของแรงงานนอกระบบช่างทำผม อำเภอหาดง จังหวัดเชียงใหม่ วัตถุประสงค์เพื่อศึกษา ภาวะสุขภาพตามความเสี่ยงจากการทำงานของแรงงานนอกระบบช่างทำผมโดยมีกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 118 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสัมภาษณ์ ภาวะสุขภาพตามความเสี่ยงจากการทำงานของแรงงานนอกระบบช่างทำผม วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา ผลการวิจัยพบว่า ภาวะสุขภาพตามความเสี่ยงจากการทำงานของช่างทำผม อำเภอหาดง จังหวัดเชียงใหม่ ในส่วนของการเจ็บป่วยที่เกี่ยวข้องจากการ

สัมผัสปัจจัยอันตรายจากการทำงานที่พบบ่อย ได้แก่ อาการผิดปกติของโครงร่างและกล้ามเนื้อ คือ อาการปวดข้อมือและมือ ร้อยละ 73.73 ปวดไหล่ ร้อยละ 70.34 และปวดข้อศอกหรือแขน ร้อยละ 62.71 มีการทำงานที่เร่งรีบ ร้อยละ 72.37 อาการปวดศีรษะเวียนศีรษะ มึนงง คลื่นไส้ อาเจียน ร้อยละ 37.29 อาการผิดปกติของระบบทางเดินหายใจ คือ หอบหืด หายใจลำบาก ร้อยละ 35.59 อาการทางระบบผิวหนัง คือ มีผื่นคันตามร่างกาย ร้อยละ 23.73 และอาการทางการมองเห็น คือ อาการมองเห็นไม่ชัด ตาพร่ามัว ร้อยละ 30.51 เนื่องจากช่างเสริมสวยมีการยืนทำงานทำงานเป็นเวลานานติดต่อกันมากกว่า 2 ชั่วโมง เกิดอาการผิดปกติของโครงร่างและกล้ามเนื้อ ทำให้ปวดเมื่อยตามร่างกาย ได้รับความร้อนจากเครื่องไตรั่มหรือรีดผม ทำให้ผิวหนังไหม้ ร้อน เป็นผื่นแดง และสัมผัสกับตัวทำลายสารเคมี น้ำยาตัดผม น้ำยายืดผม น้ำยาย้อมผม ทำให้เกิดอาการผิดปกติระบบทางเดินหายใจ คือ แสบจมูก จึงทำให้ช่างเสริมสวยมีภาวะสุขภาพที่ไม่ดี

ข้อเสนอแนะการนำผลวิจัยไปใช้

1. ข้อเสนอแนะที่ได้จากการวิจัย

ร้านเสริมสวยควรจัดให้มีแสงสว่างที่เพียงพอ ความเข้มของแสงไม่น้อยกว่า 200 ลักซ์ ทำความสะอาดหลอดไฟเป็นประจำ เปลี่ยนหลอดไฟเมื่อชำรุด ไม่ควรติดหลอดไฟต่ำจนเกินไป และควรใช้หลอดไฟที่ให้แสงสีขาว นวลเพื่อป้องกันอาการทางระบบสายตา การเมื่อยกล้ามเนื้อของสายตา (ศิรินทร์ทิพย์ ชาญด้วยวิทย์, 2558)

ร้านเสริมสวยควรจัดให้มีช่องระบาย เช่น หน้าต่าง ประตู ช่องลม ที่เปิดให้มีอากาศผ่านเข้า-ออกได้ ไม่น้อยกว่า 1 ใน 10 ของพื้นที่ห้องผนัง หรือติดตั้งอุปกรณ์ช่วยในการระบายอากาศ ลดการสูดดมสารเคมี เพื่อป้องกันอาการของระบบทางเดินหายใจ (ศิรินทร์ทิพย์ ชาญด้วยวิทย์, 2558)

ช่างเสริมสวยควรสวมใส่อุปกรณ์ป้องกันอันตรายส่วนบุคคล เช่น แวนตา ถุงมือ และหน้ากาก ป้องกันสารเคมี เพื่อลดการสัมผัสกับตัวทำลายสารเคมีในการทำงาน (น้ำยายืดผม น้ำยาตัดผม น้ำยาย้อมผม สเปรย์แต่งผม) (ศิรินทร์ทิพย์ ชาญด้วยวิทย์, 2558)

ช่างเสริมสวยควรทำความสะอาดและฆ่าเชื้อโรค เครื่องมืออุปกรณ์แต่งผมเสริมสวย ก่อนนำมาใช้ และหลังการใช้ โดยการแช่เอทิลแอลกอฮอล์ ร้อยละ 10 โดยแช่นาน 30 นาที เพื่อป้องกันการสะสมของแหล่งเชื้อโรค (ศิรินทร์ทิพย์ ชาญด้วยวิทย์, 2558)

ช่างเสริมสวยควรระมัดระวังการสัมผัสแหล่งความร้อนจากเครื่องใช้ไฟฟ้า (เครื่องไดร์ผม เครื่องรีดผม) ทำให้ผิวหนังไหม้ ร้อน เป็นผื่นแดง ควรใช้ครีมบำรุงทาผิวหนังหลังทำงาน (ศิรินทร์ทิพย์ ชาญด้วยวิทย์, 2558)

ช่างเสริมสวยควรมีการเปลี่ยนอิริยาบถการทำงาน จากการยืนทำงานตลอดเวลาเป็นการนั่งสลับกัน ในบางโอกาส ยืดเหยียดกล้ามเนื้อระหว่างการทำงานเป็นระยะ และหลีกเลี่ยงท่าทางการทำงานที่ผิดธรรมชาติ การก้มทำงานเป็นเวลานาน เพื่อลดอาการปวดเมื่อยของร่างกาย (ศิรินทร์ทิพย์ ชาญด้วยวิทย์, 2558)

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

ควรศึกษาอาการผิดปกติทางระบบโครงร่างและกล้ามเนื้อในการทำงานของช่างเสริมสวย

ควรศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อสุขภาพของช่างเสริมสวย

เอกสารอ้างอิง

กรมพัฒนาธุรกิจการค้า กระทรวงพาณิชย์. (2547).

บทสรุป โครงการศึกษาวิจัยธุรกิจบริการสู่ตลาดโลก “ประเภทธุรกิจเสริมสวย”.

ค้นเมื่อ 23 กันยายน 2562,

จาก : www.dbd.go.th/mainsite/doc.

ณัชชารี อนงค์รักษ์. (2559). ปัจจัยคุกคามสุขภาพจากการทำงานและภาวะสุขภาพตามความเสี่ยงของคนงานในสถานประกอบการเคาะพ่นสีรถยนต์ อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก.

ค้นเมื่อ 23 กันยายน 2562,

จาก : https://he01.tcithaijo.org/index.php/รวิวรรณ_เตชะรัก. (2557). ภาวะสุขภาพตามความเสี่ยงจากการทำงานของแรงงานนอกระบบช่างทำผม อำเภอหางดง จังหวัดเชียงใหม่.

ค้นเมื่อ 23 กันยายน 2562,

จาก : <http://cmuir.cmu.ac.th/handle>

วีรพรรณ หังสสูตร. (2552). ภาวะสุขภาพของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นของโรงเรียนที่เข้าร่วมและไม่เข้าร่วมโครงการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ : ศึกษาเฉพาะ กรณีโรงเรียนในเขตบางเขน กรุงเทพมหานคร.

ค้นเมื่อ 23 กันยายน 2562,

จาก : <file:///C:/Users/Administrator/pdf>

ศิรินทร์ทิพย์ ชาญด้วยวิทย์. (2558). การประเมินความเสี่ยงจากการทำงานกลุ่มผู้ประกอบการอาชีพเสริมสวย.

ค้นเมื่อ 1 มีนาคม 2564,

จาก : <https://drive.google.com/file>

สำนักอนามัยสิ่งแวดล้อม กรมอนามัยกระทรวง

สาธารณสุข. (2552). คู่มือการจัดการอนามัยสิ่งแวดล้อม สถานบริการแต่งผม-เสริมสวย สะอาด ปลอดภัย นำไปใช้บริการ.

(พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพฯ :

สำนักกิจการโรงพิมพ์องค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึก. ค้นเมื่อ 23 กันยายน 2562,

จาก : <http://phpn.ph.mahidol.ac.th.pdf> .

